



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 118/07-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 5. septembra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť J. F., L., zastúpeného advokátom JUDr. J. M., B., za účasti Ing. M. L., pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce L. konaných 2. decembra 2006, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. F. **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. decembra 2006 doručená sťažnosť J. F., L. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. M., B., za účasti Ing. M. L., pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce L. konaných 2. decembra 2006.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že v obci L. sa v čase volebného moratória až do momentu skončenia volieb 2. decembra 2006 o 22.00 h uskutočňovala kampaň priaznivcov kandidáta na starostu obce č. 4 Ing. M. L. (ďalej aj „zvolený starosta“ alebo „kandidát“), ktorá bola po skončení volieb završená hlučnou oslavou. Priaznivci zvoleného starostu v uvedenom čase roznášali letáky, ktoré sťažovateľ priložil k svojej sťažnosti. V letákoch sa uvádzajú zámerne spísané nepravdivé, hrubo znevažujúce skutočnosti o doterajšej činnosti sťažovateľa ako starostu obce. Tieto letáky boli roznášané a rozhadzované po hlavných

uliciach obce a boli vyvesené aj pred volebnou miestnosťou, o čom sťažovateľ a informovali príslušníci Obvodného oddelenia Policajného zboru v L. (ďalej len „obvodné oddelenie Policajného zboru“).

Priaznivci zvoleného starostu taktiež v čase moratória navštevovali domácnosti občanov obce, roznášali im praženú balenú čiernu kávu, navádzali navštívených občanov na to, že majú voliť za starostu obce Ing. M. L., a nie doterajšieho starostu.

Obyvateľ L. D. C. podal 2. decembra 2006 o 12.57 h okrskovej volebnej komisii č. 1 v L., ktorej predsedal J. B., sťažnosť a priniesol jeden z inkriminovaných letákov roznášaných po obci v čase moratória na kampaň. Sťažnosť prijal predseda okrskovej volebnej komisie, ktorý prijatie potvrdil svojím podpisom. Okrsková volebná komisia sa však sťažnosťou vôbec nezaoberala, a ani ju nepostúpila na prešetrenie vyššej volebnej komisii.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uvádza, že po zistení situácie v obci podal podnet na trestné stíhanie (*pozn. priestupkové konanie*) neznáameho páchatel'a pre porušenie § 30 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách do orgánov samosprávy obcí“) a vec je v štádiu objasňovania orgánov obvodného oddelenia Policajného zboru.

Napokon sťažovateľ uviedol, že z priložených zápisníc okrskových volebných komisií v L. je zrejmé, že predsedníčkou okrskovej volebnej komisie č. 2 bola Ing. M. L., manželka zvoleného starostu. Túto skutočnosť sťažovateľ považuje za právny a etický problém stretu záujmov, pretože menovaná z pozície svojej funkcie mohla ovplyvniť priebeh volieb, poprípade sčítanie hlasov.

II.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) preskúmal, či spĺňa všeobecné a osobitné

náležitosti návrhu podľa § 20 ods. 1 a 2, § 59 a podľa § 60 zákona o ústavnom súde a či nie sú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 tohto zákona.

Sťažovateľ sa uchádzal ako nezávislý kandidát pod poradovým č. 2 o funkciu starostu obce L. Podľa zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb starostu bol počet odovzdaných platných hlasovacích lístkov 1 006. Zvolený starosta získal celkom 547 a sťažovateľ 243 platných hlasov, čo je viac ako 24 % všetkých platne odovzdaných hlasov. Znamená to, že sťažovateľ je v zmysle § 59 ods. 1 zákona o ústavnom súde oprávnený podať sťažnosť podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Sťažnosť bola podaná na poštovú prepravu 4. decembra 2006, to znamená do desiatich dní po oznámení výsledku volieb.

III.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namieta porušenie volebného moratória a na základe toho žiada zrušiť výsledok volieb starostu v obci L. Tvrdí, že v čase volebného moratória priaznivci zvoleného starostu roznášali letáky, ktoré sťažovateľa difamovali. Ďalej sťažovateľ tvrdí, že tieto letáky boli roznášané a rozhadzované po hlavných uliciach obce a boli vyvesené aj pred volebnou miestnosťou. Okrem toho priaznivci zvoleného starostu navštevovali domácnosti obyvateľov obce, pričom im roznášali balenú čiernu kávu a navádzali ich na voľbu zvoleného starostu. Sťažovateľ namieta aj to, že predsedníčkou okrskovej volebnej komisie č. 2 bola Ing. M. L., manželka zvoleného starostu.

K prvému tvrdeniu sťažovateľ predložil exempláre letákov - hanopisov. Uviedol síce D. C. ako osobu, ktorá našla jeden z letákov v čase moratória v obci, avšak neoznačil žiadnych svedkov ani nenavrhol vykonanie iných dôkazov, z ktorých by bolo možné zistiť existenciu a rozsah nezákonnej volebnej kampane. Sťažovateľ len uviedol, že na jeho podnet obvodné oddelenie Policajného zboru viedlo konanie, ktorého predmet sa týkal spomínaných letákov. Ústavný súd si od obvodného oddelenia Policajného zboru vyžiadal priestupkový spis zn. ČTS-P: ORP-637/Lo-2006. Zo sťažnosti a priestupkového spisu vyplynulo len to, že pán D. C. našiel jeden kus letáka na Štefánikovej ulici v L. Pani I. O.,

ktorá podávala policajným orgánom v tejto veci vysvetlenie, potvrdila, že spolu s manželom videli, ako pán D. C. našiel jeden kus letáka.

Podľa priestupkového spisu sťažovateľ v rámci podania vysvetlenia uviedol, že 3. decembra 2006 mu telefonoval na obecný úrad M. R. z L. Tento sťažovateľovi povedal, že je rád, že sťažovateľ prehral voľby, a že „*všetky veci okolo volieb sú jeho zásluha (pozn. rozumej M. R.)*“. Sťažovateľ z toho usúdil, že roznášanie letákov bolo dielom M. R. V priestupkovom konaní M. R. poprel skutočnosť, že by povedal sťažovateľovi citované slova, a tiež uviedol, že o letákoch sa dozvedel až po voľbách z počutia. Aj ďalšie osoby, ktoré podávali vysvetlenie v priestupkovom konaní, a to P. M., M. A. a J. S. uviedli, že nevedia nič o letákoch, ktoré našiel sťažovateľ, a nevedia nič ani o ich pôvode.

Z druhého tvrdenia sťažovateľa vyplynulo, že sa dostavil v deň volieb 2. decembra 2006 o 9.00 h na obvodné oddelenie Policajného zboru, aby podal oznámenie o priestupku. V oznámení sťažovateľ uviedol, že 2. decembra 2006 pred obchodom, ktorý sa nachádza vedľa Obecného úradu L., našiel dva papiere formátu A4 s textom, podľa ktorého majú voliči využiť šancu, urobiť zmenu a nevoliť sťažovateľa z dôvodov uvedených v texte. Sťažovateľ nezistil vylepenie takýchto plagátov v blízkosti volebnej miestnosti. V ten istý deň o 14.00 h oznámil D. C. na obvodnom oddelení Policajného zboru, že našiel tretí leták spomínaného obsahu na Štefánikovej ulici v L.

Obvodné oddelenie Policajného zboru kvalifikovalo uvedené skutky ako priestupok proti verejnému poriadku podľa § 47 ods. 1 písm. d) zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o priestupkoch“) a ako priestupok proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch. Obvodné oddelenie Policajného zboru vec odložilo, pretože vykonaným objasňovaním nebolo v zákonnej lehote zistené, že priestupok spáchala konkrétna osoba. Súčasťou spisu je aj náčrt miesta priestupku s vyznačením miest, kde sa nachádzali letáky, a taktiež fotodokumentácia, s ktorými sa oboznámilo aj plénum ústavného súdu.

Ohľadom tretieho tvrdenia, skutočnosti, že priaznivci zvoleného starostu navštevovali domácnosti obyvateľov obce, pričom im roznášali balenú čiernu kávu a navádzali ich na voľbu protikandidáta, sťažovateľ neuviedol a nenavrhol žiadne dôkazy.

Po vyhodnotení zistených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že volebná sťažnosť je zjavne neopodstatnená z nasledujúcich dôvodov.

Voľby sú prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených v čl. 30 ústavy, t. j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku zaručené, znamená právo všetkých občanov v danom štáte, ktorí dosiahli istú vekovú hranicu, jednak svojím hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo) a jednak možnosť uchádzať sa o zvolenie za člena niektorého zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Rovnosť volebného práva znamená zaručenie toho, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie.

Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je zase uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (mutatis mutandis PL. ÚS 34/99). Zistená nezákonnosť volieb do orgánov samosprávy obcí musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov (mutatis mutandis PL. ÚS 21/94).

Základným interpretačným pravidlom pre zákony, ktoré bližšie upravujú výkon politických práv, je čl. 31 ústavy. Podľa tohto ustanovenia zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Toto ustanovenie ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje formovanie politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádzajúca výraz

predovšetkým vo voľbách je základným predpokladom fungovania demokratického štátu (PL. ÚS 19/98).

Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Inými slovami, nie každé porušenie volebného zákona vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

Volebné nedostatky sa posudzujú podľa zásad volebného súdnictva. Volebný výsledok sa zrušuje len vtedy, ak volebný nedostatok mohol mať vplyv na celkové rozhodnutie voličov. Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na výsledok volieb.

S ohľadom na uvedené možno uviesť, že vo všeobecnosti musia byť splnené tri predpoklady, aby bolo možné vyhovieť volebnej sťažnosti: 1. protizákonnosť, porušenie zákonov týkajúcich sa volieb, 2. vzťah medzi touto protizákonnosťou a neplatnosťou volieb alebo voľby kandidáta a 3. intenzita protizákonnosti, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

Podľa § 30 ods. 1 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí volebná kampaň (ďalej len „kampaň“) je činnosť politickej strany, nezávislého kandidáta, prípadne ďalších subjektov zameraná na podporu alebo slúžiaca na prospech kandidujúcej politickej strany alebo nezávislého kandidáta vrátane inzercie alebo reklamy prostredníctvom rozhlasového a

televízneho vysielania podľa odseku 4, hromadných informačných prostriedkov, plagátov alebo iných nosičov informácií.

Podľa § 30 ods. 2 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí kampaň sa začína 17 dní a končí sa 48 hodín pred začiatkom volieb. Vedenie kampane mimo určeného času je zakázané.

Podľa § 30 ods. 11 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí v čase 48 hodín pred začatím volieb a počas volieb je zakázané v budovách, kde sídlia okrskové volebné komisie a v ich bezprostrednom okolí zverejňovať informácie o kandidátoch v ich prospech alebo v ich neprospech slovom, písmom, zvukom alebo obrazom.

Ústavný súd konštatuje, že v súvislosti s roznášaním letákov v čase volebného moratória sťažovateľ nepredložil žiadne relevantné dôkazy podporujúce jeho tvrdenia, až na letáky - hanopisy. Označil síce D. C. ako osobu, ktorá našla v obci v čase moratória jeden z letákov, avšak neoznačil žiadnych svedkov ani nenavrhol vykonanie iných dôkazov, z ktorých by bolo možné zistiť rozsah negatívnej kampane z pohľadu sťažovateľa počas volebného moratória. Osoby, ktoré podali vysvetlenie v priestupkovom konaní, uvádzali, že nemajú žiadne vedomosti o letákoch.

Z priestupkového spisu, najmä náčrtu miesta priestupku, vyplýva, že letáky - hanopisy boli podstatne vzdialené od volebnej miestnosti, teda nenachádzali sa v jej bezprostrednom okolí. Sťažovateľ pri podaní oznámenia o priestupku sám uviedol, že pri volebnej miestnosti vylepenie takýchto plagátov nezistil. Vzhľadom na to, že letáky sa nenachádzali v bezprostrednom okolí sídla okrskovej volebnej komisie, nedošlo v danom prípade k porušeniu ustanovenia § 30 ods. 11 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí.

Ústavný súd považuje uvedené zistené skutočnosti za tak málo významné, že len pri veľmi mechanickom výklade § 30 ods. 2 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí by bolo možné v danom prípade hovoriť o porušení volebného moratória. Predmetná vec vykazuje len nepatrnú intenzitu protizákonnosti. Napokon je potrebné poukázať i na výrazný rozdiel hlasov medzi sťažovateľom a zvoleným starostom.

Ústavný súd v súvislosti s volebným moratóriom pripomína, že pri posudzovaní volebných nedostatkov je potrebné nepodceňovať voliča. Len veľmi agresívny a ofenzívny tlak na voliča, spôsobilý ovplyvniť tvorbu jeho slobodnej vôle, je volebným nedostatkom, ktorého dôsledkom môže byť zrušenie výsledku volieb. Princíp demokracie a sloboda prejavu vyvažujú iluzórnu dokonalosť volebného moratória. S ohľadom na jedinečnosť volieb je ústavný súd veľmi opatrný pri využívaní možnosti jeho mocenského zásahu do výsledku volieb, a preto porušenie volebného moratória je nutné vykladať reštriktívne.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti neuviedol a nenavrhol žiadne dôkazy, ani nijako podrobnejšie nešpecifikoval jeho tvrdenie, že priaznivci zvoleného starostu navštevovali domácnosti obyvateľov obce, pričom im roznášali balenú čiernu kávu a navádzali ich na voľbu zvoleného starostu. Ústavný súd sa teda uvedeným tvrdením ďalej nezaoberal.

Ústavný súd napokon pripomína, že zákon o voľbách do orgánov samosprávy obcí nezakazuje blízkym osobám kandidátov byť členmi volebných komisií. Inými slovami, samotné členstvo kandidátovi blízkej osoby vo volebnej komisii nemôže byť volebným nedostatkom.

Ústavný súd na základe uvedeného uzatvára, že sťažovateľom uvedené skutočnosti nemajú taký charakter, aby predstavovali dostatočné dôvody na to, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a následne aby zrušil výsledky volieb starostu obce L., čo je pri volebných sťažnostiach dôvodom pre odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť (porov. sp. zn. PL. ÚS 73/07).

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2007